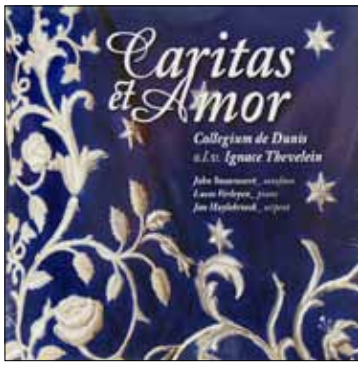


CD HEDENDAAGS

Altijd liefde
Diverse componisten

In opdracht van de Confrérie Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën vzw in Ruislede bracht het Collegium de Dunis een concert met vooral hedendaags religieus werk. Het programma, nu uit op cd, draagt als titel *Caritas et amor*, vriendschap en liefde.

De tekst *Ubi caritas et amor, Deus ibi est* zegt dat God aanwezig is waar mensen in vriendschap en liefde samen leven. Op de cd is deze tekst in drie verschillende muzikale zettingen opgenomen. Deze van Maurice Durufly is het meest gekend en is gebaseerd op de gregoriaanse melodie. Ola Gjeilo, een Noors componist liet zich eveneens inspireren door het gregoriaans. Zijn compositie uit 2011 gebruikt de gregoriaanse melodie niet, maar is duidelijk in de stijl van het gregoriaans uitgewerkt. De derde zetting van *Ubi caritas* is van de hand van de Britse componist Paul Mealor, geschreven voor het huwelijk van Prins William van Wales met Kate Middleton op 29 april 2011 in Westminster Abbey.

De beroemde cellist Pablo Casals maakte in 1966 een toonzetting voor vrouwenkoor en piano. *Nigra sum, sed formosa* (ik ben zwart maar ik ben bekoorlijk) is een vreemde tekst uit het Bijbelboek Hooglied. Paul Mealor componeerde in 2012 een zetting van het Ave Maria voor koor a cappella. Op de cd improviseert de sopraansaxofoon tussen de verschillende delen.

We horen ook werk van Samuel Barber en Morten Lauridsen, een psalm van de Estse componist Urmas Sisask en nog vele anderen. Het merkwaardige aan de compositie *The Spheres* van Ola Gjeilo is dat het eigenlijk het kyrie is. Collegium de Dunis onder leiding van Ignace Thevelein zingt het geheel, maar met een toevoeging: de sopraansaxofoon voegt improvisaties toe aan de gregoriaanse melodie en de meerstemmige zetting.

De cd besluit met de *Cantique de Jean Racine*, getoonzet door Gabriël Fauré (1845-1924). Jean Racine (1639-1699) vertaalde een aantal hymnen uit het Romeinse brevier uit het Latijn naar het Frans. Het gaat om een avondhymne, waarin Gods zegen en bescherming wordt gevraagd voor de gelovigen. (IT)

Caritas et amor is verkrijgbaar in de liturgische centra voor 19 euro. Wie de cd via bpost wil ontvangen, stort 21,10 euro op rekening BE69 8917 5402 6678 van Collegium de Dunis met de vermelding „CD Caritas et amor” en het postadres.

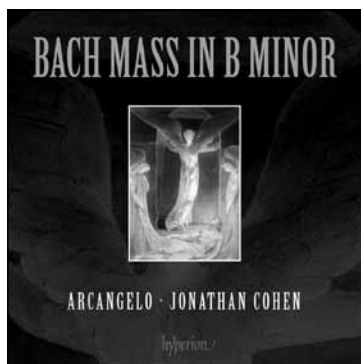
een meesterwerk, vol grandeur en met grote diepgang.

Bach zelf kon het werk nooit integraal (laten) uitvoeren en nimmer zou hij een uitvoering ervan leiden. De eerste uitvoering was honderd jaar na zijn dood in 1750, nadat een Zwitserse uitgeverij het had gepubliceerd. Sindsdien is deze monumentale mis niet meer weg te denken uit het klassieke koorrepertoire.

Omdat Bach de mis nooit uitvoerde, overheerste lang een romantische interpretatie van die uitvoering. Bach recupereerde elementen uit heel wat vroeger werk, bijvoorbeeld uit het kerstoratorium. Die uitvoering door het jeugdige gezelschap Arcangelo put inspiratie uit die werken. (EDS)

Johann Sebastian Bach, *Mass in B Minor*, Arcangelo onder leiding van Jonathan Cohen, Hyperion, CDA68051/2, 33,50 euro.

CD KLASSIEK

Hoogmis
Johann Sebastian Bach

De grote Bach was een overtuigd protestant en lutheraan. Toch componeerde hij muziek voor de katholieke mis, met name de mis in b-kleine terts, beter bekend onder de fantasiebenaming *Hohe Messe* (BWV 232).

In juli 1733 wilde de meester, dan al jaren actief als kerkmusicus in Leipzig, in de gratie komen van de nieuwe keurvorst van Saksen, Friedrich August II die ook de (katholieke) koning van Polen was. Bach hoopte op een titel en wellicht ook een post aan het hof en maakte daarom een toonzetting van de mis. Zijn plan mislukte, maar de mis is wel

BOEK SPIRITUEEL

Vredelievende dialoog
Roger Burggraeve

Salesiaan en theoloog Roger Burggraeve is zeer beslagen in het denken van de Frans-Joodse filosoof Emmanuel Levinas (1905-1995). In een leesbaar en overzichtelijk werk gaat Burggraeve in Levinas' werk op zoek naar de voorwaarden voor een authentieke, eerlijke en vredelievende interreligieuze dialoog.

Het boek bestaat uit drie delen. Eerst vertelt Burggraeve het verhaal van zijn ontmoetingen met Emmanuel Levinas en brengt hij ons een eerste keer in contact met enkele wezenlijke facetten van diens ethische en religieuze denken. Centraal staat de ander. Door tot mij te spreken, wekt de ander in mij iets nieuws. In dat opzicht is de ander mijn 'leraar' die mij in contact brengt met zijn 'andersheid', die enkel kan gekend worden als ze erkend en gerespecteerd wordt.

De basisvraag over de mogelijkheid van een interreligieuze/interculturele dialoog wordt aangepakt in het middendeel. Een ethisch geïnspireerde interreligieuze dialoog is geworteld in wederzijdse eerbied en verantwoordelijkheid. De conclusie luidt dat het een lang, nooit eindigend en moeilijk proces is waarin de gesprekspartners elkaar slechts stap voor stap benaderen.

In het slotdeel bespreekt Burggraeve Levinas' ethische denken als *à-Dieu* ('naar God toe'). Op zijn beurt vormt dit voor het christelijk geloof een uitdaging tot een vrijmoedige leerontmoeting, die ook een manier is om de interreligieuze dialoog van het christendom in praktijk te brengen. Roger Burggraeve: „Het jodendom is voor mij en voor veel intellectuele christenen een echte leerschool geworden, waardoor wij ons eigen christelijke geloof anders zijn gaan begrijpen en denken en ook anders zijn gaan beleven.” (EDS)

Roger Burggraeve, *In gesprek met de vreemde ander*, Halewijn/Pax Christi, Antwerpen, 2014, 92 blz., 9 euro, ISBN 978 90 8528 313 3.

BOEK GELOOF

Kinderspiritualiteit
Rebecca Nye

De Britse psychologe Rebecca Nye is een van de promotors van de catechetische methode Godly Play. Dat is een speelse methode van geloofsinitiatie en -communicatie, die vertrouwt

op de kracht van verhalen. Godly Play is gebaseerd op het geloof en vertrouwen dat iedereen, in het bijzonder een kind, God kan ervaren in zijn of haar leven.

Dat laatste is precies het uitgangspunt van deze verhandeling van Nye. De kindertijd is een natuurlijke bron van spiritualiteit. Kinderen hebben een eigen, spontaan godsgevoel, waarvoor ze meestal de woorden niet hebben, of althans niet de juiste. Kerkgemeenschappen hebben de lastige taak om kinderen te leren ontdekken dat religieuze taal een meerwaarde geeft aan hun ervaringen.

Nye waarschuwt ervoor dat kinderspiritualiteit buitenspel kan worden gezet door onderrecht als overdracht van kennis. Ze nodigt uit een blik op langere termijn te hanteren en het kind

zelf te respecteren in wat het al of niet reeds kan. Spel is ook heel belangrijk. In die optiek heeft spelen een sacrale dimensie.

De Kerken hadden vanouds te weinig aandacht voor die inzichten, die nochtans stoelen op ontwikkelingen in de pedagogie. De auteur is ervan overtuigd dat de ontdekking van kinderspiritualiteit ook het kerkelijke leven kan verrijken. (EDS)

Rebecca Nye, *Kinderen en spiritualiteit*, Altiora, Averbode, 2014, 140 blz., 21 euro, ISBN 978 90 31 73903 5.

BOEK MAATSCHAPPELIJK

Antisemitisme ontleed
Michel Wieviorka

Meer dan drie op de vier van de Joden die in België wonen, vinden het antisemitisme hier een groot probleem. Velen menen dat het antisemitisme de voorbije vijf jaar is toegenomen en dat in België antisemitische incidenten toenemen.

Volgens het woordenboek is antisemitisme of Jodenhaat de discriminatie van Joden gebaseerd op hun etniciteit of religie. De Franse intellectueel Michel Wieviorka fileert het begrip en probeert het voor buitenstaanders en een jeugdige publiek te kaderen en begrijpelijk te verwoor-

den. Wieviorka, een vooraanstaand socioloog, is zelf een telg van Joods-Poolse ouders die de holocaust overleefden. Zijn zus, Annette Wieviorka, is een van de vooraanstaande historica van de shoah.

De socioloog wil allerlei misverstanden uit de wereld helpen en toont vooral aan dat de overgrote meerderheid van de Joden eenvoudige en arme mensen waren. Hij geeft grif toe dat velen zich in de loop der tijden bekeerden, onder meer om aldus een geïntegreerd leven te kunnen leiden, wat hen als niet-christenen niet werd gegund.

Daarom maakt hij van bij het begin duidelijk onderscheid tussen het antijudaïsme, dat zich keerde tegen de joodse religie, en het pas in de negentiende eeuw ontstane antisemitisme.

De tweede helft van het boek is sterk geschreven vanuit een Franse context, bijvoorbeeld over de cabaretier Dieudonné die in zijn shows afgeeft op Joden. Die figuur is bij ons nauwelijks bekend en een dergelijk fenomeen is er in de Nederlandstalige cultuur niet. Je kunt je dus afvragen of er niet beter een bewerking was gemaakt voor de Vlaams-Nederlandse markt.

Over de verhouding van Vlaamse katholieken tegenover het jodendom is immers al onderzoek gebeurd, onder meer door Lieven Saerens. Vanaf de jaren 1880 was er in België onmiskenbaar een toename van anti-Joodse geschriften waar te nemen. Positieve katholieke geluiden zijn voor de periode van het einde van de negentiende eeuw niet bekend.

In Vlaanderen was er in de loop van de jaren 1930 nog nauwelijks onderscheid te maken tussen het anti-Joodse discours van nieuwe-ordegezinde en democratische katholieken. Voor beide groepen waren Joden 'volksvreemd'. Pas vrij laat, lang na 1945, veranderde die houding. (EDS)

Michel Wieviorka, *Het antisemitisme uitgelegd aan jongeren*, Bezige Bij, Amsterdam, 2014, 112 blz., 12,90 euro, ISBN 978 90 2348 959 7.